מסורת השי"ס

עין משפט נר מצוה

[לעיל נג.] **סימנא בעלמא** · ובתחילת שם דבר הכתוב מדבר דתחלת חלול מיהת הוה: **מתני' סמסית זה הדיוט** · מסית דתשבינן ליה *בנסקלין זה הדיוט שהסית אבל נביא שהסית אינו בסקילה אלא בחנק כדמפרש בגמרא: **סמסית אם הסדיוט** · הוא דבסקילה אבל מסית את הרבים כגון עיר הנדחת בחנק דמפרש בגמרא והא ליכא למידק אבל מסית את הנביא בחנק דלא מצינו חלוק בין מסית את הנביא למסית את ההדיוט אבל מצינו חלוק בין נביא שהסית להדיוט שהסית דהדיוט שהסית כתיב (דברים יג) וסקלתו באבנים ובנביא כתיב (שם) והנביא ההוא לו חולם החלום ההוא יומת ומיתה

תורה אור

[לעיל נב:] המאורה בתורה סתם *אינה אלא חנק: **אמר לשנים** · יחד, הן עצמן נעשו עדים ואין צריכין להתרות בו כשאר חייבי מיתות אלא מביאין אותו לבית דין דכתיב (שם) "לא תחמול ולא תכסה עליו": **אמר לאחד סוף אומר** [נספ"מ הגי' יחז] **יש לי חברים רוצים בכך** · הגיסת צריך להשיבו יש לי חברים רוצים בכך בא ואמור לי בפניהם: **ואם סיים סמסיים ערוס ואינו יכול לדבר בפניהם** · כלומר אומר "איני יכול לפרסם הדבר" מפני ירא"ת ב"ד: **מכמינין לו** · דמתרגמינן "ואתרב לו" וכמו ליה" (דברים יח) מעמידין ליה מאריבין אחורי הגדר לשמוע דבריו: **ביחוד** · כלומר אין אינ עכשיו עמנו ויכול אתה לומר מה שאמרת לי: **שאומר אעבוד וכו'** · באחת מכל הלשונות הללו הוי מסית וחייב: **גמ' מא נביא** · אם מסית זה נביא שהיה מתנבא בשם הקב"ה לעבוד עבודת כוכבים: **מעמא** · דמסית את ההדיוט כלומר את היחיד הא אם מסית את הרבים כגון אנשי עיר הנדחת לאו בסקילה הוא אלא בחנק דהא ליכא למידק דהא דקתני והמסית את ההדיוט למעוטי מסית את הנביא קאמר, דלא אשכחן תנא דמפליג בין מסית את הנביא למסית את ההדיוט אבל בין נביא המסית להדיוט המסית אשכחן חלוק כדמפרש וחיל: מעמא דר"ש ורבנן מפרש בלאו הן הנחנקין: **עדיחי עיר הנדחת שנו** · במשנתנו זאת, ואמוראים סיפא דמתניתין דלישנא דמדיח עיר הנדחת קאמר והיינו קא מדיח דתנן לעיל (דף נג.) בהדי נסקלין זה האומר לרבים נלך ונעבוד עבודת כוכבים: רבינא אמר גרס ולא גרסי אמר רבינא דאיהו ורב פפא לא פליגי אלא מר מתרץ חדא ומר מתרץ חדא ולא פליגי דהא בתרי מילי אוקימנא לרישא כר"ש ואתו הכי אמוראי לתרוצא כרבנן והכי פירושא רבינא תרלה לחדא ואמר רישא כמו רבנן והמסית את ההדיוט לאו למעוטי מסית את הרבים אתא אלא תרוייהו תנא להו תנא רישא מסית את היחיד והדר תנא סיפא המדיח זה האומר לרבים נלך ונעבוד עבודת כוכבים: **ולא זו אף זו קתני** · כלומר לי קשיא לך ליתני מסית את הרבים ולא ליתני מסית את היחיד דהא פשיטא דכולהו מודו בה דבסקילה, אורחא לתנא למתני הכי-תנא מילתא ברישא דפשיטא ליה והדר תנא רבותא ולא זו דמסית יחיד בלבד בסקילה אלא אף זו דמסית רבים בסקילה ולא אף אתא לתרוצי לדקתני המסית זה הדיוט לאו למעוטי נביא המסית קתני אלא כל המסיתים קרי ההיוטות משום הכמנה כלומר מסית-הדיוט ושוטה הוא ומדת הקלין טהג בו שמקלין בחייו שכל חייבי מיתות צריכין התראה וזה נהרג בהכמנה: **בנים ספנימי** · בחדרי חדרים לפי שהוא ירא לדבר בגלוי: **מן רואין אותו** · לאור הנר שעמו דאי לא מצי חזו ליה לא מצי מסהדי עליה לחיובא קטלא ואף על גב דשמעי קליה דמצי למימר לא הוא אלא אמר: **ושומעין קולו** · שהוא אומר דברי הסתה: **מתני' המדיח זה המאומר וכו'** · בגמרא מוקים לה במדיח עיר הנדחת: **פעושה מעשה** · ממש-בסקילה: **ולא פאותו אם פעינים** · מראה לבריות כאילו הוא עושה ואינו עושה כלום: **שנים מלקטין קשואין** · במכשפות לפניו אחד מהן לוקט וחייב וחברו לוקט ופטור: **פעושה מעשה** · שהיתה כאן שדה קשואין ולקטה ממש בכשפים חייב: **פאותו אם פעינים** · מראה לנו כאילו התקבצו כולם במקום אחד והקשואין לא זזין ממקומן פטור: **גמ' מכשפה אחד פאיש ואחד פאשה** . הא גבי אוב וידעוני דמכשפים הם לא חלק בין איש לאשה דכתיב (ויקרא כ) איש או אשה: **לא פאיש כל נשמה** · בשבע אומות כתיב: **מה לאלן בסייף** · דכתיב בסיחון ועוג "ויכהו ישראל לפי חרב" (במדבר כא): **מה לאלן** · בסיני: **בסקילה** · דכתיב (שמות יט) כי סקול יסקל או ירה יירה: **שריבה בהן הכתוב מיתות הרבה** · ומצינו בסיני שנתרבה בהן סקילה: מיתה

[לעיל נב:] **סימנא בעלמא** · ובתחילת שם דבר הכתוב מדבר דתחלת חלול מיהת הוה: **מתני' המסית זה הדיוט והמסית את ההדיוט** - אמר: "יש יראה במקום פלוני כך אוכלת כך שותה כך מטיבה כך מריעה", "כל חייבי מיתות שבתורה אין מכמינין עליהם חוץ מזו, **אמר לשנים** *הן עדיו ומביאין אותו לב"ד וסוקלין אותו. **אמר לאחד**, הוא אומר "יש לי חברים רוצים בכך", אם היה ערום ואינו יכול לדבר בפניהם "מכמינין לו עדים אחורי הגדר והוא אומר לו: אמור מה שאמרת ביחוד", והלה אומר לו, והוא אומר לו "היאך נניח את אלהינו שבשמים ונלך ונעבוד עצים ואבנים", אם חוזר בו הרי זה מוטב ואם אמר "כך היא חובתנו כך יפה לנו", העומדין מאחורי הגדר מביאין אותו לבית דין וסוקלין אותו: *"האומר אעבוד, אלך ואעבוד, נלך ונעבוד, אזבח, אלך ואזבח, נלך ונזבח, אקטיר, אלך ואקטיר, נלך ונקטיר, אנסך, אלך ואנסך, נלך ונסך, אשתחוה, אלך ואשתחוה, נלך ונשתחוה: **גמ' המסית זה הדיוט** מעמא דהדיוט הא נביא בחנק **והמסית את ההדיוט** מעמא דיחיד הא רבים בחנק, מתני' מני ר"ש היא דתניא *"נביא שהדיח בסקילה ר' שמעון אומר בחנק, מדיחי עיר הנדחת בסקילה ר"ש אומר בחנק איפא המדיח זה האומר נלך ונעבוד עבודת כוכבים ואמר רב יהודה אמר רב מדיחי עיר הנדחת שנו, אתאן לרבנן, רישא ר"ש וסיפא רבנן רבינא אמר כולה רבנן היא ולא זו אף זו קתני רב פפא אמר כי קתני "מסית זה הדיוט" להכמנה דתניא ושאר כל חייבי מיתות שבתורה אין מכמינין עליהן חוץ מזו, כיצד עושין לו? מדליקין לו את הנר בבית הפנימי ומושיבין לו עדים בבית החיצון כדי שיהו הן רואין אותו ושומעין את קולו והוא אינו רואה אותן, והלה אומר לו "אמור מה שאמרת לי ביחוד", והוא אומר לו, והלה אומר לו "היאך נניח את אלהינו שבשמים ונעבוד עבודת כוכבים", אם חוזר בו מוטב ואם אמר "כך היא חובתנו וכך יפה לנו", העדים ששומעין מבחוץ מביאין אותו לבית דין וסוקלין אותו: **מתני' המדיח זה האומר** "נלך ונעבוד עבודת כוכבים". "המכשף - העושה מעשה חייב, ולא האוחז את העינים, ר"ע אומר משום ר' יהושע שנים לוקטין קשואין: אחד לוקט פטור ואחד לוקט חייב - העושה מעשה - חייב, האוחז את העינים - פטור: **גמ' אמר רב יהודה אמר רב מדיחי עיר הנדחת שנו כאן: המכשף זה העושה מעשה וכו'**: תנו רבנן "מכשפה" אחד האיש ואחד האשה א"כ מה ת"ל "מכשפה" מפני שרוב נשים מצויות בכשפים, מיתתן במה: רבי יוסי הגלילי אומר נאמר כאן "מכשפה לא תחיה" ונאמר "להלן לא תחיה כל נשמה" מה להלן בסייף אף כאן בסייף ר' עקיבא אומר נאמר כאן "מכשפה לא תחיה" ונאמר "להלן אם בהמה אם איש לא יחיה" מה להלן "בסקילה אף כאן בסקילה אמר לו ר' יוסי אני דנתי "לא תחיה" "מלא תחיה" ואתה דנת "לא תחיה" "מלא יחיה", אמר לו רבי עקיבא אני דנתי ישראל מישראל "שריבה בהן הכתוב מיתות הרבה" ואתה דנת ישראל מעובדי "כוכבים שלא ריבה בהן הכתוב אלא מיתה

רבינא אמר כו' · פי' הקונטרס ול"ג אמר רבינא דאיהו ורב פפא לא פליגי ואין זו שיטת הש"ס ור"ת מפרש דרבינא משני כולה מתני' דהמסית זה הדיוט דמשמע הדיוט ולא נביא ומי זו לקח זו קתני דתנן בסיפא המסית את ההדיוט דמשמע כל מי שמסית אפילו נביא ורב פפא הא לא מסתבר לי דמשום דקתני המסית את ההדיוט דאתא למימר אפילו נביא: וכי

נוטאן עונש על המסית ב' דרגות בתנאים מהגה

◇ הגהות הגיוקים מהמאי כב: לדעת"ל כ"ש

נוטאן מת תנאים מה עונש על מכשפה

[נקמן פד. ודף פט:]

[לעיל פא.]

[לעיל נב:]

[לעיל נג.]

קצה א מיי' פ"ה מהל' ע"ז הל' ח סמג לאוין טו:

קצב ב מיי' שם הל' ג ופי"ח מהלכות סנהדרין הל' ה:

ר ג מיי' פ"ה מהל' ע"ז הלכה ב:

ראא ד מיי' שם הל' ג:

רב ה מיי' שם הל' ב:

רג ו מיי' שם הל' ח ב:

רד ז מיי' שם פ"ד הלכה ח סמג לאוין כג:

רה ח ם מיי' שם פי"ח הלכה טו סמג לאוין נח: